

Toruń, 26.05.2023

Piotr Falkowski
Wydział Nauk Historycznych
Uniwersytet Mikołaja Kopernika

**Streszczenie doktoratu „Akta osobowe w II Rzeczypospolitej Polskiej na przykładzie
Magistratu miasta Bydgoszczy”**

Akta osobowe w polskiej archiwistyce zostały zbadane w ramach selekcji archiwalnej oraz ewentualnego wykorzystania tego rodzaju dokumentacji. Nie powstały jeszcze prace badawcze, które poświęcone byłyby procesom archiwotwórczym oraz zawartości akt osobowych. Współcześni badacze i użytkownicy archiwów zmienili swoje zainteresowania badawcze. Obecnie w centrum uwagi znajduje się człowiek oraz jego najbliższe otoczenie. Z powyższego względu należy uznać, że akta osobowe są odpowiednim źródłem historycznym, które może prowadzić do poznania człowieka i jego świata. Akta osobowe zaliczane są do dokumentacji typowej powstającej w sposób masowy, przez co często pomijane są przez badaczy. Taki stan rzeczy powoduje, że tego rodzaju archiwalia nie są wystarczająco rozpoznane przez klientów archiwów.

Przedmiotem pracy jest zbadanie procesu archiwotwórczego akt osobowych. Należy wyróżnić cztery problemy badawcze: zjawisko akt osobowych, stan zachowania, proces archiwotwórczy oraz zawartość akt osobowych. W celu zbadania powyższych problemów postanowiono zawęzić bazę źródłową do jednego zespołu archiwalnego z dużą ilością akt osobowych i reprezentatywnym przekrojem pracowników. Z powyższego powodu wybrano zespół archiwalny *Akta miasta Bydgoszczy*, który przechowywany jest w Archiwum Państwowym w Bydgoszczy.

Dysertacja składa się z: wstępu, sześciu rozdziałów oraz podsumowania. W rozdziale pierwszym, *Zjawisko akt osobowych*, przedstawiono: genezę, termin oraz problematykę akt osobowych w literaturze polskiej oraz niemieckiej. Dodatkowo w zakończeniu rozdziału zaprezentowano stan zachowania akt osobowych z okresu II Rzeczypospolitej Polskiej w archiwach państwowych podległych Naczelnaj Dyrekcji Archiwów Państwowych.

W rozdziale drugim, *Akta osobowe w prawie krajowym*, omówiono rozwiązania prawne dotyczące akt personalnych, przedstawiono normatywy: międzywojenne dotyczące brakowania akt osobowych, powojenne w sprawie okresu przechowalniczego oraz

Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych dotyczące postępowania z dokumentacją osobową.

W rozdziale trzecim, *Magistrat miasta Bydgoszczy i jego pracownicy w okresie II Rzeczypospolitej Polskiej*, omówiono podstawy prawne funkcjonowania Magistratu (późniejszego Zarządu Miejskiego) w Bydgoszczy. Ponadto dokonano analizy zasad zatrudnienia pracowników w bydgoskim magistracie. W zakończeniu scharakteryzowano komórki organizacyjne (Wydział I Ogólny - Oddział Osobowy, Wydział Oświaty i Kultury - Oddział Szkolny oraz Wydział Zdrowia Publicznego - Oddział Szpitalnictwa) odpowiedzialne za prowadzenie akt osobowych.

Czwarty rozdział, *Prowadzenie akt osobowych w bydgoskim magistracie w II Rzeczypospolitej Polskiej*, poświęcono procesowi aktotwórczemu akt osobowych w bydgoskim magistracie. Obieg informacji zbadano w ramach poszczególnych spraw związanych z zatrudnieniem.

W piątym rozdziale, *Archiwizacja akt osobowych Magistratu miasta Bydgoszczy*, przedstawiono proces archiwizacji akt osobowych od momentu złożenia ich w registraturach, aż do momentu złożenia ich w Archiwum Państwowym w Bydgoszczy. Omówiono także postępowanie z tym rodzajem dokumentacji w bydgoskim magistracie.

Ostatni rozdział, *Charakterystyka akt osobowych wytwarzanych w bydgoskim magistracie w okresie międzywojennym*, poświęcono analizie zawartości akt personalnych, które zostały wytworzone przez bydgoski magistrat. Omówienia dokonano w ramach poszczególnej dokumentacji

W podsumowaniu niniejszej dysertacji przedstawiono wnioski wynikające z rozważań nad aktami osobowymi z okresu międzywojennego wytworzonymi przez Magistrat miasta Bydgoszczy oraz przedstawiono ogólną charakterystykę omawianych źródeł archiwalnych. W zakończeniu wskazano na możliwe wykorzystanie akt osobowych w badaniach naukowych, np. prozopografia, mikrohistoria, egodokumentalność oraz przedstawiono możliwe problemy badawcze związane z aktami osobowymi, np. opracowanie archiwalne, terminologia, które w przyszłości można rozważyć w oddzielnych badaniach.

Ewa Felkay